

ЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Шаповалюк К. В.,

викладач-стажист кафедри психології

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

В епоху інтегрування людства в глобальний інформаційний простір для кожної із соціально-гуманітарних наук, предметом дослідження яких є особистість людини в різних аспектах її взаємин зі світом і соціумом, який її оточує, актуальною стає проблема спілкування як суттєвого фактору процесу соціалізації людини. Завдяки спілкуванню проявляється оригінальність кожної особистості, неповторний стиль діяльності людини.

В наш час проблема спілкування як основа психолого-педагогічної взаємодії набуває особливої актуальності, тому що вона безпосередньо пов'язана з гуманістичними тенденціями сучасного освітнього процесу [3].

Педагогічне спілкування – це професійне спілкування педагога з усіма учасниками освітнього процесу, яке спрямоване на створення оптимальних умов для здійснення мети, завдань виховання і навчання.

За своїм змістом і сферою функціонування воно може бути професійним і непрофесійним. Професійне педагогічне спілкування є комунікативною взаємодією педагога зі студентами, колегами спрямованим на встановлення сприятливого психологічного клімату, психологічну оптимізацію діяльності, взаємин. Воно забезпечує передачу через викладача студентам людської культури, допомагає у засвоєнні знань, сприяє формуванню ціннісних орієнтацій під час обміну думками [1].

Провідним компонентом педагогічного спілкування є емоційні переживання, які охоплюють усі інші складові – наочні уявлення, судження тощо. Саме емоційні відносини – позитивні, негативні, амбівалентні – проявляються в змісті і формах педагогічної поведінки – вербальних та невербальних. При цьому використовуються закріплені в мові та культурних традиціях засоби вираження позитивного та негативного ставлення.

Педагогічне спілкування в психологічній науці розуміється як специфічне спілкування, яке має свої особливості й в той же час підпорядковується загальним психологічним закономірностям, притаманним спілкуванню як формі взаємодії людини з іншими людьми. У освітньому процесі реалізуються комунікативна, інтерактивна, перцептивна, самопрезентативна та організаторська функції педагогічного спілкування, які несуть у собі основні риси людського спілкування та реалізуються в тісному взаємозв'язку між собою, доповнюючи та збагачуючи одна одну [3].

У ситуації психолого-педагогічної взаємодії виникають певні соціально-психологічні проблеми: проблема психологічної сумісності педагогів і проблема взаємодії групи педагогів, що працюють зі студентами. Тут потрібно подолати уявлення педагогів про індивідуальний характер педагогічної діяльності.

Для здійснення педагогічного співробітництва та успішної взаємодії зі студентською спільнотою потрібно сприйняття та переживання себе в якості членів єдиної «педагогічної команди», учасники якої допомагають один одному для досягнення загальної мети [2].

Педагог в процесі педагогічного спілкування здійснює свої соціально-рольові та функціональні обов'язки з керівництва освітнього процесу. Від стильових особливостей цього спілкування та керівництва суттєво залежить ефективність процесів навчання, особливості розвитку та формування міжособистісних взаємин у групі.

Спілкування в освітньому процесі – це професійне спілкування педагога зі студентами, спрямоване на створення сприятливого психологічного клімату.

Непрофесійне педагогічне спілкування породжує у студентів страх, невпевненість, порушення працездатності.

Отже, професійне педагогічне спілкування передбачає високу його культуру, яка засвідчує вміння педагога реалізовувати свої можливості у спілкуванні з іншими людьми, здатність сприймати, розуміти, засвоювати, передавати зміст думок, почуттів та прагнень в освітньому процесі [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні : підручник / Н. Ю. Бутенко – К. : КНЕУ, 2004. – 383 с.
2. Савенкова Л. О. Професійне спілкування майбутніх викладачів як об'єкт психолого-педагогічного управління : монографія / Л. О. Савенкова. – К. : КНЕУ, 2005. – 212 с.
3. Слободяник Н. В. Спілкування як основа психолого-педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу / Психологічний часопис : збірник наукових праць / за ред. С.Д. Максименка. – № 4. – Вип. 14. – Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, 2018. — С. 206 – 216